

Program profilaktyki raka płuca

Data aktualizacji
2026-10-01

Pierwsze zauważalne objawy raka płuca często pojawiają się dopiero w zaawansowanym stadium. Głównym wyzwaniem w walce z tą chorobą jest jej późne wykrywanie.

Poważnym czynnikiem ryzyka jest palenie tytoniu: nawet 85–90% zachorowań wiąże się z paleniem papierosów. Im dłuższy czas palenia i większa liczba wypalanych papierosów, tym wyższe ryzyko zgonu z powodu choroby.

Według danych Krajowego Rejestru Nowotworów (KRN) z 2022 r., w Polsce odnotowuje się rocznie około 20,7 tys. nowych zachorowań na raka płuca, a niemal 26 tys. osób umiera z jego powodu. Prognozy medyczne wskazują, że do 2029 roku liczba nowych zachorowań może wzrosnąć nawet do 32,5 tys. rocznie.

Dym tytoniowy zawiera kilkadziesiąt substancji o udowodnionym działaniu rakotwórczym, więc nie istnieje coś takiego, jak „bezpieczna” ilość wypalanego tytoniu. W porównaniu z osobami, które nigdy nie paliły, nawet tzw. „okazjonalni” palacze są bardziej narażeni na większe ryzyko zachorowania na raka płuca. Niebezpieczeństwo wzrasta również w przypadku tzw. palenia biernego, czyli wdychania dymu tytoniowego wydychanego przez osobę palącą lub powstającego bezpośrednio w wyniku spalania tytoniu. E-papierosy początkowo wydawały się być zdrowszym zamiennikiem dla osób, które próbowały rzucić palenie. Wiadomo już, że również uzależniają i wskazują na wzrost ryzyka wystąpienia raka płuca, a jednocześnie palenie tytoniu i stosowanie papierosów elektronicznych jeszcze bardziej to ryzyko zwiększa. Palenie cygar i fajki jest równie groźne, jak palenie papierosów.

Cel programu

Dostęp do nowoczesnych badań przesiewowych w kierunku raka płuca, które umożliwią wykrycie zmian nowotworowych na wczesnym etapie zaawansowania oraz zwiększą szanse na całkowite wyleczenie, a tym samym pozwolą zmniejszyć śmiertelność z powodu raka płuca.

Czy program jest dla Ciebie

Z bezpłatnego badania niskodawkowej tomografii komputerowej (NDTK) bez skierowania mogą skorzystać osoby znajdujące się w grupie podwyższonego ryzyka.

Wskaźnik „paczkolet” oblicza się, mnożąc liczbę wypalanych paczek papierosów dziennie przez lata palenia. Przykład: jedna paczka (20 papierosów) dziennie przez 20 lat, to 20 paczkolet. Taki sam wynik daje palenie 2 paczek dziennie przez 10 lat.

Z programu mogą skorzystać osoby w wieku 50-74 lata, które spełniają określone kryteria dotyczące palenia papierosów lub innych czynników zwiększających ryzyko zachorowania na raka płuca.

Możesz skorzystać z programu, jeżeli:

- **masz historię palenia tytoniu, która wynosi minimum 20 paczkołat - jesteś obecnym lub byłym palaczem**
- **spełniasz dodatkowe kryteria** – badanie NKTD wykonuje się co 12 miesięcy:
 - **u osób w wieku 55-74 lat** z konsumpcją tytoniu większą lub równą 20 paczkołat, z okresem abstynencji tytoniowej nie dłuższym niż 15 lat
 - **u osób w wieku 50-54 lat** z konsumpcją tytoniu większą lub równą 20 paczkołat, okresem abstynencji tytoniowej nie dłuższym niż 15 lat, u których stwierdza się co najmniej jeden z czynników ryzyka:
 - co najmniej 2-letnia ekspozycja zawodowa na minimum jeden z czynników środowiskowych: krzemionkę, beryl, nikiel, chrom, kadm, azbest, związki arsenu, spaliny silników diesla, dym ze spalania węgla kamiennego, sadza,
 - ekspozycja na radon
 - indywidualna historia zachorowania na raka: w wywiadzie chłoniak, rak głowy i szyi, rak pęcherza moczowego,
 - rak płuca w wywiadzie u krewnych pierwszego stopnia
 - współistnienie przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (POChP).

Badanie jest wykonywane również:

- co 12 miesięcy u osób w wieku 55-74 lat z konsumpcją tytoniu większą lub równą 20 paczkołat, z okresem abstynencji tytoniowej nie dłuższym niż 15 lat, które zakończyły leczenie raka płuca i 5-letni proces monitorowania po zakończonym leczeniu
- u osób, które otrzymały zalecenie kontrolnego badania NDTK w ramach programu badań przesiewowych raka płuca, według zaleceń lekarza.

Co Cię czeka w ramach programu

Ścieżka pacjenta w ramach programu profilaktyki onkologicznej obejmuje pełną opiekę diagnostyczną.

- **Wizyta kwalifikująca:** lekarz przeprowadza wywiad medyczny i ocenia, czy pacjent spełnia kryteria udziału w programie.
- **Badanie NDTK:** wykonanie niskodawkowej tomografii komputerowej klatki piersiowej.
- **Wizyta wynikowa:** omówienie wyników z lekarzem oraz wydanie dalszych zaleceń.
- **Kolejne badanie kontrolne NDTK:** wykonywane w ramach długofalowego monitorowania stanu zdrowia pacjenta.

Niskodawkowa tomografia komputerowa (NDTK) to bezpieczna metoda diagnostyczna, w której dawka promieniowania jest znacznie niższa niż przy standardowej tomografii klatki piersiowej, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości obrazu.

Przed NDTK nie robisz badania krwi, nie musisz być na czczo.

W wyniku badania NDTK dostaniesz standaryzowany opis istotnych klinicznie zmian stwierdzonych w płucach, śródpiersiu, sercu, naczyniach wieńcowych, ze szczególnym uwzględnieniem guzków płuca jako zmian mogących odpowiadać wczesnemu rakowi płuca.

Jak się zgłosić

Nie potrzebujesz skierowania. Zgłoś się bezpośrednio do placówki medycznej, która ma umowę z NFZ na realizację tego programu. Badanie będzie można wykonać w placówkach medycznych w każdym z 16

Kto jest wyłączony z programu

W programie nie możesz wziąć udziału, jeśli:

- masz rozpoznane raka płuca lub choroby nowotworowej z zajęciem układu oddechowego oraz jesteś w okresie 5-letniego monitorowania po zakończeniu leczenia
- miałeś tomografię komputerową klatki piersiowej w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę planowanego badania NDTK
- masz przeciwwskazania do wykonania badania NDTK (np. Twój stan ogólny uniemożliwia wykonanie procedur diagnostycznych)
- masz objawy kliniczne: krwiotłucie, chrypka, niezamierzona utrata masy ciała lub przewlekły kaszel trwający powyżej 8 tygodni.

Kiedy się zapisać

Pierwsze zapisy na darmową tomografię klatki piersiowej ruszą w drugiej połowie października 2026 roku, po rozstrzygnięciu konkursów ogłoszonych przez NFZ i podpisaniu umów z realizatorami.

Co przygotować

Zabierz ze sobą dowód osobisty.

Co zyskasz

Wykonasz bezpieczne, szybkie i bezbolesne badanie, które pozwoli wykryć ewentualne nieprawidłowości na wczesnym etapie. Da Ci to poczucie bezpieczeństwa i pozwoli w razie potrzeby podjąć odpowiednie działania medyczne.

Kto i gdzie realizuje program

Narodowy Fundusz Zdrowia rozpoczął nabór placówek medycznych, które będą realizować nowy, bezpłatny program profilaktyczny w kierunku raka płuca.

Jak długo będziesz czekać

Zależy to od placówki, od której się zgłosisz.

Kto finansuje program

Program jest bezpłatny, a badania są nielimitowane – NFZ zapłaci za każdego pacjenta, który skorzysta z programu. Roczny budżet przeznaczony na realizację programu profilaktyki raka płuca szacowany jest na około 16 mln zł. W perspektywie dziesięcioletniej wydatki NFZ na darmową tomografię płuc dla grup ryzyka mogą przekroczyć 662 mln zł.

Podstawa prawna

Przeczytaj także

Program profilaktyki chorób odtytoniowych (w tym POChP)

Szacuje się, że ponad 9 mln dorosłych Polaków pali papierosy, a 60 tys. z nich umiera rocznie przedwcześnie z powodu chorób z nim związanych. Dlatego tak ważna jest pomoc osobom palącym w rzuceniu nałogu

Palenie - dlaczego jest tak groźne

Obecnie wiadomo, że tytoń wywołuje około 20 różnych nowotworów. Jest najczęstszym czynnikiem rakotwórczym

12 sposobów na profilaktykę nowotworową

Europejski kodeks walki z rakiem to zbiór 12 zaleceń, które pomagają chronić zdrowie. Jeśli zastosujesz je w codziennym życiu, możesz znacząco zmniejszyć ryzyko nowotworów